

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра ФІНАНСІВ
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за освітньою програмою Податкова та митна справа
на тему: «**Земельний податок та його вплив на фінансові результати**
підприємницької діяльності»

Виконавець:

студентка 42 групи ФФБС

Кабанова Валерія Олександрівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Волохова Ірина Семенівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ОДЕСА-2024

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність. Актуальність теми дослідження зумовлена низкою ключових чинників, що впливають на економічну та соціальну сферу країни.

Перш за все, земельний податок є одним із основних джерел доходів місцевих бюджетів. В умовах децентралізації та збільшення автономії місцевих органів влади, ефективне адміністрування та використання земельних податків стає критично важливим для забезпечення фінансової стійкості регіонів. Дослідження цієї теми дозволить виявити основні проблеми та недоліки існуючої системи оподаткування землі, а також розробити рекомендації щодо її вдосконалення. По-друге, земельний податок безпосередньо впливає на витрати підприємств, які використовують земельні ресурси у своїй діяльності. Це особливо актуально для аграрного сектору, де земельний податок може суттєво впливати на фінансові результати господарської діяльності. Аналіз впливу земельного податку на підприємницьку діяльність дозволить оцінити ефективність використання земельних ресурсів та виявити можливості для оптимізації податкових витрат. Крім того, зміни у законодавстві щодо оподаткування земельних ділянок можуть мати значний вплив на інвестиційний клімат країни. Підприємці та інвестори потребують стабільної та передбачуваної податкової політики для прийняття довгострокових рішень. Дослідження допоможе зрозуміти, як зміни у земельному оподаткуванні впливають на інвестиційні рішення та розвиток підприємництва в Україні. Нарешті, актуальність дослідження підкріплюється необхідністю гармонізації податкового законодавства України з європейськими стандартами. В умовах інтеграції до Європейського Союзу, Україна повинна адаптувати свої податкові норми до вимог європейського ринку. Аналіз земельного податку в цьому контексті дозволить визначити можливості та виклики, пов'язані з цією адаптацією, та сприятиме підвищенню конкурентоспроможності

українських підприємств на міжнародному ринку. Таким чином, дослідження впливу земельного податку на фінансові результати підприємницької діяльності є надзвичайно актуальним, оскільки сприятиме вдосконаленню податкової політики, покращенню фінансової стабільності підприємств та підвищенню інвестиційної привабливості країни.

Дослідженню проблем в сфері оподаткування землі присвячені роботи таких вчених як: Т. Александрюк, І. Волохової, О. Волкової, О. Даниленко, О. Дубовик, Т. Дулік, А. Кошель, В. Крисько, С. Кулицький, І. Мартинюк, А. Москаленко, А. Павлій, В. Печенюк, А. Соколовської, О. Терентьєва, І. Шварц, С. Юрія та інших. Проте, в сучасних умовах, коли надходження від оподаткування землі є важливим джерелом формування доходів місцевих бюджетів, недостатньо дослідженими залишилися питання обґрунтування шляхів реформування земельного оподаткування.

Мета кваліфікаційної роботи. Метою даного дослідження є системний аналіз земельного податку та визначення його впливу на фінансові результати підприємницької діяльності, а також розроблення практичних рекомендацій щодо удосконалення оподаткування землі.

Поставлена мета кваліфікаційної роботи бакалавра визначила *завдання*, які були вирішені. Серед них:

- дослідити визначення та основні принципи справляння земельного податку;
- визначити фіскальний та регулюючий вплив оподаткування землі;
- дослідити нормативно-правову організацію справляння земельного податку в Україні;
- дослідити прагматику формування бюджетів за рахунок земельного податку;
- визначити вплив земельного податку на фінансові результати сільськогосподарських підприємств;
- здійснити оцінку податкового навантаження земельним податком на сільськогосподарських виробників;

– висвітлити світовий досвід оподаткування землі та особливості їїнього застосування в Україні;

– надати практичні рекомендації стосовно удосконалення оподаткування земельного податку в контексті розвитку підприємництва.

Об'єктом дослідження є економічні відносини щодо сплати земельного податку фізичними та юридичними особами.

Предметом дослідження є земельний податок та його вплив на фінансові результати підприємницької діяльності.

Методи дослідження. Для досягнення поставлених завдань у даному дослідженні були використані різноманітні наукові методи, що забезпечують комплексний аналіз впливу земельного податку на фінансові результати підприємницької діяльності. Перш за все, використовувався метод узагальнення для вивчення теоретичних засад земельного оподаткування. Цей метод дозволив детально дослідити основні принципи та механізми земельного податку, а також його місце в податковій системі України. Аналітичний метод застосовувався при розгляді нормативно-правової організації земельного оподаткування та оцінці фискального й регулюючого впливу податку. Метод статистичного аналізу був використаний для дослідження впливу земельного податку на фінансові результати підприємств. Порівняльний метод використовувався для вивчення світового досвіду оподаткування землі та його застосування в Україні. Методи моделювання застосовувалися для прогнозування надходження земельного податку до бюджетів територіальних громад.

Інформаційна база. Інформаційною базою проведеного дослідження слугували законодавчі та нормативні документи України: Податковий кодекс України, Закони України, що регулюють земельні відносини, Використані статистичні матеріали Державної служби статистики України, Міністерства фінансів України, Державної податкової служби України, Державної казначейської служби України щодо оподаткування землі в Україні. Використані наукові дослідження українських та зарубіжних учених

відносно проблематики оподаткування земельним податком.

Обсяг та структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (62 найменувань) та додатків (у кількості двох додатків). Робота має загальний обсяг у 92 сторінки, містить 15 рисунків та 14 таблиць.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

у першому розділі «ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ БАНКІВСЬКИХ УСТАН ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗЕМЕЛЬНОГО ПОДАТКУ» досліджується визначення та основні принципи справляння земельного податку, визначаються фіскальний та регулюючий вплив оподаткування землі, досліджується нормативно-правова організація справляння земельного податку в Україні;

у другому розділі «АНАЛІЗ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИМ ПОДАТКОМ» проведено аналіз надходжень земельного податку до зведеного та місцевих бюджетів України, визначений вплив земельного податку на фінансові результати несільськогосподарських підприємств, здійснено оцінку податкового навантаження земельним податком на сільськогосподарських виробників;

у третьому розділі «ВЕКТОРИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО ПОДАТКУ В УКРАЇНІ» досліджено іноземний досвід оподаткування землі та нерухомості; розроблені та обґрунтовані заходи реформування земельного податку в Україні.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження були зроблені наступні висновки:

1. Земельний податок є важливим інструментом фіскальної політики, який забезпечує фінансову підтримку державних і місцевих бюджетів. Основні принципи, на яких базується земельне оподаткування, включають пропорційність, локалізацію, прозорість та адаптацію. Пропорційність забезпечує справедливість між власниками різних за розміром і цінністю земельних ділянок. Локалізація сприяє розвитку інфраструктури і соціальних проектів у конкретних населених пунктах. Прозорість та простота сприяють уникненню податкових спорів і спрощують процес збору податку, а адаптація дозволяє системі ефективно реагувати на зміни у соціально-економічних умовах. Детальний аналіз цих принципів дозволяє краще зрозуміти функції та механізми земельного оподаткування, що є необхідним для подальшого дослідження його впливу на фінансові результати підприємницької діяльності. Земельний податок виконує кілька функцій: фіскальну, компенсаційну, стимулюючу, ідеологічну, каральну та обліково-інформаційну. Важливою ознакою земельного податку є те, що він встановлюється виключно державою на підставі податкового законодавства і справляється у грошовій формі. Ефективне управління земельним оподаткуванням може сприяти підвищенню конкурентоспроможності підприємств і покращенню їхнього фінансового стану.

2. Оподаткування землі має значний фіскальний та регулюючий вплив на економіку країни. Фіскальний аспект полягає у зборі доходів місцевих бюджетів через сплату податків з власників земельних ділянок, що дозволяє фінансувати різноманітні місцеві програми і проекти. Регулюючий вплив проявляється через встановлення стимулів та обмежень для власників земельних ділянок з метою досягнення економічних та соціальних цілей,

таких як стимулювання використання землі в економічно ефективних секторах і збереження природних ресурсів. Земельне оподаткування також використовується для стимулювання раціонального використання земельних ресурсів і зменшення фінансового навантаження на землекористувачів. Важливими аспектами є визначення бази оподаткування та ставка земельного податку, яка залежить від категорії земель, їх цільового призначення та інших факторів. Податковий кодекс України передбачає пільги для окремих категорій платників податків, що також впливає на загальний обсяг податкових надходжень. Таким чином, земельний податок виконує як фіскальну, так і регулюючу функцію, сприяючи фінансовій стабільності та розвитку економіки.

3. Нормативно-правова організація справляння земельного податку в Україні регулюється рядом законодавчих актів, зокрема Податковим кодексом України. Ці нормативні документи встановлюють правила визначення бази оподаткування, ставки податку, порядок його справляння та обчислення, а також передбачають пільги для окремих категорій платників податків. Основним принципом є забезпечення балансу між фінансовими інтересами держави та правами власників земельних ділянок. Реформування податкової системи і впровадження змін у законодавство щодо земельного податку сприяє прозорості та ефективності системи оподаткування. Важливим аспектом є надання місцевим органам самоврядування права визначати деякі аспекти оподаткування на своєму рівні, що дозволяє адаптувати систему до конкретних умов регіонів. Земельний податок є одним з основних джерел доходів місцевих бюджетів, що використовується для фінансування розвитку інфраструктури та соціальних програм. Таким чином, нормативно-правова база земельного оподаткування сприяє забезпеченню стабільних бюджетних надходжень і підтримці економічного розвитку регіонів.

4. Прагматика формування бюджетів за рахунок земельного податку полягає у тісному взаємозв'язку між оптимізацією земельних відносин,

підтримкою сільськогосподарського сектору та створенням фінансового резерву для держави. Аналіз податкових надходжень місцевих бюджетів України за період 2018-2023 років показує стабільне зростання надходжень від земельного податку, що свідчить про його важливу роль у фінансовій системі країни. Земельний податок забезпечує стабільний потік коштів у бюджетну систему, сприяючи розвитку інфраструктури і реалізації соціальних проектів. Динаміка надходжень земельного податку відображає загальні тенденції щодо зборів доходів у місцеві бюджети, сплати податків до бюджетів територіальних громад, зокрема місцевих. Встановлено, що земельний податок є важливим джерелом доходів для місцевих бюджетів, що сприяє фінансовій незалежності місцевих органів влади і забезпечує стабільний розвиток регіонів.

5. Вплив земельного податку на фінансові результати несільськогосподарських підприємств є значним, оскільки цей податок є одним з основних витратних статей для підприємств, що володіють або користуються земельними ділянками. Земельний податок може суттєво впливати на собівартість продукції, рівень прибутковості та фінансову стійкість підприємств. Важливою складовою є ефективне управління земельними ресурсами, що дозволяє зменшити податкове навантаження і покращити фінансові показники. Підприємства можуть використовувати різні стратегії оптимізації земельного податку, зокрема проведення оцінки землі для зменшення податкового навантаження, використання податкових пільг та застосування ефективних механізмів управління земельними ресурсами. Важливим аспектом є також взаємодія з місцевими органами влади для вдосконалення системи оподаткування та підвищення прозорості і ефективності механізмів справляння земельного податку. Оптимізація земельного оподаткування може сприяти підвищенню фінансової стійкості підприємств та їх конкурентоспроможності на ринку.

6. Оцінка податкового навантаження земельним податком на сільськогосподарських виробників показує, що цей податок є важливим

чинником, що впливає на фінансовий стан та ефективність діяльності аграрних підприємств, хоча наразі сільськогосподарські виробники небагато сплачують цього податку на одиницю одержаних прибутків за мінусом витрат. Встановлено, що високі ставки земельного податку можуть значно збільшити собівартість сільськогосподарської продукції та знизити прибутковість підприємств. Водночас, земельний податок сприяє раціональному використанню земельних ресурсів і стимулює підвищення ефективності господарювання. Для зниження податкового навантаження сільськогосподарські виробники можуть використовувати різні підходи, такі як: звернення до органів місцевого самоврядування для перегляду нормативної грошової оцінки земельних ділянок, використання податкових пільг та спрощених систем оподаткування. Крім того, важливим аспектом є впровадження інноваційних технологій та підвищення продуктивності праці, що дозволяє знизити собівартість продукції і збільшити її конкурентоспроможність.

7. Світовий досвід оподаткування землі демонструє різноманітність підходів до земельного оподаткування, які враховують економічні, соціальні та екологічні особливості різних країн. Багато держав використовують земельний податок як інструмент стимулювання раціонального використання земельних ресурсів, залучення інвестицій та розвитку місцевої інфраструктури. Досвід країн з розвинутою економікою свідчить про важливість прозорості, справедливості та простоти системи оподаткування. Застосування світового досвіду в Україні потребує адаптації до національних умов, зокрема врахування особливостей земельних відносин, економічної ситуації та правової бази. Важливим кроком є вдосконалення нормативно-правової бази, підвищення прозорості та ефективності механізмів справляння земельного податку, а також впровадження сучасних методів оцінки вартості землі. Це дозволить створити сприятливі умови для розвитку підприємництва, підвищити інвестиційну привабливість регіонів та забезпечити стабільні надходження до бюджетів.

8. Удосконалення оподаткування земельного податку в контексті розвитку підприємництва передбачає створення сприятливих умов для бізнесу, зниження податкового навантаження та підвищення ефективності використання земельних ресурсів. Важливим аспектом є впровадження диференційованих ставок податку залежно від категорії земель, їх цільового призначення та економічної активності підприємств. Це дозволить стимулювати розвиток пріоритетних галузей та забезпечити збалансований підхід до оподаткування. Крім того, необхідно спростити процедури адміністрування земельного податку, забезпечити прозорість та доступність інформації для платників податків. Впровадження сучасних технологій у процес оцінки та обліку земельних ресурсів сприятиме підвищенню ефективності податкової системи. Важливим є також створення механізмів взаємодії між державними органами, органами місцевого самоврядування та підприємствами для обговорення та вирішення питань земельного оподаткування. Удосконалення системи оподаткування земельного податку сприятиме розвитку підприємництва, підвищенню конкурентоспроможності бізнесу та сталому економічному розвитку країни.

АНОТАЦІЯ

Кабанова В.О. «Земельний податок та його вплив на фінансові результати підприємницької діяльності»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності
«072 Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр та назва спеціальності)

за освітньою програмою «Податкова та митна справа».

(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2024.

Випускна робота складається з трьох розділів.

У роботі проведено аналіз теоретичних засад земельного податку, розглянуто його фінансовий та регулюючий вплив на економіку країни, а також нормативно-правову організацію справляння податку. Проаналізовані надходження земельного податку до бюджетів територіальних громад, в тому числі порівнюючи із пов'язаними показниками. Проведено практичний аналіз оподаткування земельним податком суб'єктів господарювання, зокрема оцінено вплив на фінансові результати несільськогосподарських і сільськогосподарських підприємств. Запропоновано шляхи вдосконалення системи земельного оподаткування з урахуванням світового досвіду для підвищення ефективності використання земельних ресурсів та підтримки розвитку підприємництва в Україні.

Ключові слова: земельний податок, фінансові результати, підприємницька діяльність, оподаткування, економічний вплив, місцеві бюджети, доходи територіальних громад, майновий податок.

ANNOTATION

Kabanova V.O. «Land tax and its impact on the financial results of business activity»

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in the specialty
"072 Finance, banking and insurance"

(code and name of specialty)

under the educational program "Tax and Customs Affairs".

(name of educational program)

Odesa National University of Economics. - Odesa, 2024.

The thesis consists of three sections.

The paper analyzes the theoretical foundations of the land tax, considers its fiscal and regulatory impact on the country's economy, as well as the regulatory and legal organization of tax administration. Land tax receipts to the budgets of territorial communities were analyzed, including comparison with related indicators. A practical analysis of land tax taxation of economic entities was carried out, in particular, the impact on the financial results of non-agricultural and agricultural enterprises was assessed. Ways to improve the land taxation system, taking into account world experience, to increase the efficiency of the use of land resources and support the development of entrepreneurship in Ukraine are proposed.

Key words: land tax, financial results, entrepreneurial activity, taxation, economic impact, local budgets, income of territorial communities, property tax.